

**ACTUELE RECHTSPRAAK OP HET
SNIJVLAKE TUSSEN PENSIOEN EN
ARBEIDSRECHT**

**NEDERLANDS PENSIOENBUREAU - LEGAL
13 SEPTEMBER 2018**

Mr. WIM P.M. THIJSSEN

Deze presentatie is te vinden op www.thijssen-pensioen-informatie.nl

Hageveld 22
2102 LN Heemstede

tel: +31 (0)85 – 303 62 16

www.pensioenadvocaten.nl
wt@pensioenadvocaten.nl

EINDE DIENSTVERBAND

HR 2 februari 2018, ECLI:NL:HR:2018:301, PJ 2018/62

- Rubriek: pensioenuitstel
- Samenvatting: beroep op vertrouwensbeginsel niet gehonoreerd in de situatie waarin de deelnemer vertrouwde op informatie van pensioenfonds zonder voorbehoud in lijn met het pensioenreglement, maar het pensioenfonds een andere uitleg van het pensioenreglement volgde die minder voor de hand lag, maar niet in strijd was met het pensioenreglement; beleidsvrijheid voor pensioenfonds bij interpreteren pensioenreglement.

Rechtbank Overijssel 16 februari 2018, ECLI:NL:RBOVE:2018:501

- Rubriek:
- AOW
- eigendom
- bestuursprocesrecht (bestuurlijke lus)
- **Samenvatting:** opschuiven van AOW-leeftijd voor arbeidsongeschikte niet discriminatoir onder art. 26 IVBPR; wel had moeten worden getoetst of geen sprake was van een onevenredig zware last als gevolg van het opschuiven van de AOW-datum omdat een arbeidsongeschikte niet in het door het opschuiven ontstane AOW-gat kan voorzien; geen herstel van het bestreden besluit via toepassing van de bestuurlijke lus maar vernietiging en opdracht aan de SVB om een nieuw besluit te nemen.

HR 20 april 2018, ECLI:NL:HR:2018:651

- Rubriek: WWZ
  - Samenvatting: beantwoording prejudiciële vragen; uitsluiting van werknemers die de AOW-leeftijd hebben bereikt van transitievergoeding levert geen verboden leeftijdsonderscheid op.
-

**Gerechtshof 's-Hertogenbosch 22 mei 2018,
ECLI:NL:GHSHE:2018:2225**

- Rubriek: verzekeringsrecht/einde pensioenverzekeringsovereenkomst
- Samenvatting: Uitleg van door verzekeraar opgestelde pensioenverzekeringsovereenkomst aan de hand van de betekenis van de tekst naar objectieve maatstaven (“CAO-uitlegmethode”); ondanks keuze voor pensioenuitstel geen verlenging van de pensioenverzekeringsovereenkomst tot de uitgestelde pensioendatum omdat uit “CAO-uitleg” volgde dat de expiratedatum als definitieve einddatum van de verzekering gold.
- Zie mijn annotatie in PensioenJurisprudentie bij PJ 2018/113

Rechtbank Noord-Nederland 20 juni 2018, ECLI:NL:RBNNE:2018:2301

- Rubriek: eigendom
- Samenvatting: als gevolg van de invoering van artikel 7a van de Algemene Ouderdomswet (AOW) is de aanvangsleeftijd van het AOW-pensioen van betrokkene verschoven. Ingevolge jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep kan bij deze inmenging in het eigendomsrecht in concrete gevallen sprake zijn van een onevenredig zware last als bedoeld in de jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en daarmee van een schending van artikel 1 van het Eerste Protocol bij het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. De rechtbank kan verweerder volgen in diens standpunt dat in situaties, waarin een betrokkene geen aanspraak kan maken op een uitkering ingevolge de Tijdelijke regeling overbruggingsuitkering AOW (OBR), het zogenaamde pensioengat over het algemeen geen onevenredig zware last zal opleveren. Niet is gebleken dat verweerder heeft onderzocht of de door betrokkene in de bezwaarfase aangevoerde individuele omstandigheden aanleiding geven om af te wijken van het gevoerde beleid. De rechtbank heeft om die reden het beroep gegrond verklaard en het bestreden besluit vernietigd. De rechtsgevolgen van het vernietigde besluit heeft de rechtbank in stand gelaten. Daartoe is overwogen dat betrokkene voldoende tijd heeft gehad om te anticiperen op de voor hem geldende verhoging van de AOW-leeftijd, dat niet is gebleken dat betrokkene onevenredig zwaar is getroffen door de verschuiving van zijn AOW-leeftijd en dat de met de wetswijziging gekozen leeftijdsgrenzen niet kennelijk onredelijk zijn. Het beroep van betrokkene tegen de afwijzing van zijn aanvraag om een overbruggingsuitkering heeft de rechtbank ongegrond verklaard. Daartoe heeft de rechtbank overwogen dat, voor zover betrokkene heeft beoogd te stellen dat de uitkering die hij ontvangt gelijkgesteld moet worden met een rechtgevende uitkering in de zin van artikel 5 van de OBR, dit betoog reeds faalt omdat het inkomen van betrokkene te hoog is om in aanmerking te komen voor een overbruggingsregeling.

Rechtbank Midden-Nederland 4 juli 2018, ECLI:NL:RBMNE:2018:3064

- Rubriek: WWZ/Transitievergoeding voor AOW-gerechtigde
- Samenvatting: vervolg op Rechtbank Midden-Nederland 19 juli 2017 en HR 20 april 2018; geen transitievergoeding toegekend aan AOW-gerechtigde; geen noodzaak tot het stellen van (nadere) prejudiciële vragen aan de Hoge Raad of het HvJ EU op grond van het argument dat niet alleen AOW-gerechtigden niet afhankelijk zijn van arbeidsinkomen voor hun primaire levensonderhoud omdat dit bijvoorbeeld ook voor IVA-gerechtigden geldt zodat wel degelijk sprake is van verboden leeftijdsonderscheid, omdat de rechtbank op grond van art. 394 Rv. is gebonden aan het oordeel van de Hoge Raad dat de wettelijke regeling dat aan AOW-gerechtigden geen transitievergoeding toekomt niet in strijd is met het EU-recht.

Gerechtshof Amsterdam 17 juli 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:2539

- Rubriek: WWZ/transitievergoeding
- Samenvatting: de in de cao opgenomen suppletierегeling en premievrije opbouw van het pensioen bij arbeidsongeschiktheid vormen een gelijkwaardige voorziening in de zin van artikel 7:673b lid 1 BW. Dat deze regelingen al vóór de inwerkingtreding van de Wwz in de cao waren opgenomen, staat daar niet aan in de weg. De cao-regelingen zijn door cao-partijen uitdrukkelijk als een zodanige voorziening aangemerkt. Uit de tekst van artikel 7:673b lid 1 BW en de wetsgeschiedenis valt niet af te leiden dat bij de beoordeling van de gelijkwaardigheid van een cao-regeling als de onderhavige bepalend is hoe de financiële waarde van die regeling in een concreet geval uitvalt.

Rechtbank Gelderland 26 juli 2018, ECLI:NL:RBGEL:2018:3315

- Rubriek: pensioenovereenkomst/vaststellingsovereenkomst einde ambtelijke aanstelling
- Samenvatting: geen recht op schadevergoeding doordat de gemeente waarbij verzoeker als ambtenaar was aangesteld in het kader van het sluiten van een vaststellingsovereenkomst strekkend tot beëindiging van de aanstelling (onder voorbehoud omtrent de juistheid) onjuiste informatie verstrekt omtrent de hoogte van het netto keuze pensioen bij ABP, op grond waarvan verzoeker zijn woning in Duitsland verkoopt in de onjuiste veronderstelling dat hij de lasten niet meer zal kunnen dragen; verzoeker had zelf informatie kunnen inwinnen bij ABP en de beslissing om te verhuizen was persoonlijk van aard.

Rechtbank Oost-Brabant 6 augustus 2018, ECLI:NL:RBOBR:2018:3921

- Rubriek: AOW-gat
- Samenvatting:
- Overweging 15 (*bovenwettelijke aanvullingsregelingen na ontslag*): vooropgesteld wordt dat de CRvB over deze problematiek inmiddels vele uitspraken heeft gedaan, ook als het gaat om bovenwettelijke uitkeringen (zie bijvoorbeeld de uitspraak van 22 februari 2018, ECLI:NL:CRVB:2018:526). Dat die uitspraken niet zien op (gewezen) politieambtenaren, is naar het oordeel van de rechtbank niet relevant. De normen waaraan de getroffen compensatieregelingen moeten worden getoetst, maken geen onderdeel uit van de voor de diverse groepen ambtenaren verschillende rechtspositiereglementen. Deze normen zijn onder meer vervat in de Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij de arbeid (Wgbla) en verdragsbepalingen. De door verweerder genoemde argumenten om de uitspraken niet als uitgangspunt te nemen overtuigen dus niet. De rechtbank is van oordeel dat de uitspraken van de CRvB goed vergelijkbaar zijn met de situatie van eiser, omdat ook in die zaken een werkloosheidsuitkering werd beëindigd louter wegens het bereiken van de 65-jarige leeftijd, waarbij een financiële compensatie werd toegekend om het AOW-hiaat op te vangen. Gelet op wat in die uitspraken is overwogen, komt de rechtbank tot het volgende oordeel.
- Overweging 16 (*toetsing aan situatie zonder verschuiving AOW-leeftijd*): de rechtbank gaat er, zoals in de door eiser genoemde rechtspraak, vanuit dat als gerechtvaardigde aanspraak voor eiser heeft te gelden de situatie waarin hij zou verkeren als hij vanaf zijn 65-jarige leeftijd AOW-gerechtigd zou zijn geweest. De gerechtvaardigde aanspraak betreft niet de situatie dat de Bbwp-uitkering dan zou doorlopen. Dat is immers nooit de bedoeling geweest. In het geval dat eiser op zijn 65-jarige leeftijd een AOW-uitkering zou krijgen, zou hij ook ABP-pensioen krijgen. Volgens eiser zou zijn AOW-uitkering vermeerderd met het ABP-pensioen uitkomen op ongeveer € 1.800,- netto. Hoewel verweerder ter zitting heeft aangegeven geen inzicht te hebben in de hoogte van het ABP-pensioen van eiser, ziet de rechtbank geen aanleiding te twijfelen aan de juistheid van de mededelingen hieromtrent van eiser.
- Overweging 17 (*compensatie gelijk aan misgelopen ABP-pensioen*): partijen verschillen van mening over het precieze bedrag dat eiser maandelijks ontvangt aan compensatie. Vaststaat dat het ongeveer 70% van het minimumloon betreft, wat volgens verweerder uitkomt op ongeveer € 800,- netto. Ook als wordt uitgegaan van het door verweerder genoemde netto bedrag, is er een aanzienlijk financieel nadeel ten opzichte van de voor eiser geldende gerechtvaardigde aanspraak van ongeveer € 1.800,- netto. Het is aannemelijk dat dit nadeel wordt veroorzaakt doordat eiser geen compensatie wordt verleend voor het mislopen van het ABP-pensioen op 65-jarige leeftijd.
- Overweging 18 (*excessieve inbreuk op gewekte verwachtingen*): gelet op het voorgaande is de rechtbank van oordeel dat sprake is van een excessieve inbreuk op de gerechtvaardigde aanspraak en een ontoelaatbaar onderscheid naar leeftijd. Verweerder heeft er nog op gewezen dat de in artikel V van het Besluit vervatte compensatieregeling tot stand is gekomen na overleg en instemming met de vakcentrales. Deze totstandkoming doet echter niet af aan het oordeel dat geen

rechtvaardiging bestaat voor het genoemde onderscheid (zie de uitspraak van de CRvB van 24 november 2014, ECLI:NL:CRVB:2014:3762).

Rechtbank Midden-Nederland 13 augustus 2018, ECLI:NL:RBMNE:2018:3780

- Rubriek: pensioenontslag (pensioenrichtleeftijd aanvullend pensioen afwijkend van AOW-datum)
- Samenvatting: na zo'n lang dienstverband is het te betreuren dat de laatste periode daarvan zo'n negatieve impact op [verzoeker] heeft, maar uit hetgeen hierboven is overwogen volgt dat Arag als uitgangspunt mag nemen dat de arbeidsovereenkomst met [verzoeker] op zijn AOW-leeftijd eindigt (N.B.: ook al is de pensioenleeftijd volgens de aanvullende pensioenregeling 67). Niet is gebleken dat [verzoeker] met betrekking tot het eventueel doorwerken anders wordt behandeld dan zijn collega's in vergelijkbare omstandigheden. Op Arag rust daarom slechts een zeer beperkte verplichting om haar weigering om te voldoen aan het verzoek van [verzoeker] om hem een nieuwe arbeidsovereenkomst aan te bieden te onderbouwen. Aan haar komt bij het vervullen van vacatures een grote beleidsvrijheid toe. De kantonrechter merkt hierbij op dat [verzoeker] niet op een concrete vacature heeft gesolliciteerd.
- Naar het oordeel van de kantonrechter heeft Arag voldoende onderbouwd waarom zij [verzoeker] geen nieuwe arbeidsovereenkomst aanbiedt. Er is in ieder geval niet voldaan aan het vereiste dat sprake is van ernstige verwijtbaarheid.

Pensioenadvocaten.nl

PENSIOENPREMIE

Gerechtshof 's-Hertogenbosch 20 februari 2018, ECLI:NL:GHSHE:2018:685

- Rubriek:
- Pensioenpremie/werknemerspremie
- wijziging pensioenovereenkomst/deelnemers
- Samenvatting: uit de wetsgeschiedenis van de WOR blijkt dat met art. 7:613 BW werd beoogd de werkgever de mogelijkheid te bieden arbeidsvoorwaarden te ordenen door het eenzijdig wijzigen daarvan, echter uitsluitend indien de werkgever daarbij een zwaarwichtig belang heeft. Zwaarwichtige belangen kunnen bestaan uit bedrijfseconomische, bedrijfstechnische en bedrijfsorganisatorische omstandigheden, waarbij kan worden gedacht aan de omstandigheid dat de werkgever in grote financiële moeilijkheden verkeert of een financieel belang heeft bij de wijziging om ook op langere termijn een bedrijfseconomisch verantwoorde situatie in stand te houden. Art. 19 Pensioenwet is inhoudelijk gelijk aan art. 7:613 BW. Zie overweging 3.5 met verwijzing naar Gerechtshof Arnhem 15 maart 2011, ECLI:NL:GHARN:2011:BQ1305. De werkgever dient dergelijke omstandigheden te stellen en bewijzen. In casu geen zwaarwichtig belang bij eenzijdige wijziging inhoudend dat de voorheen premievrije pensioenopbouw plaatsmaakt voor een werknemerspremie van 30% van de verschuldigde pensioenpremie, geleidelijk in 3 jaar in te voeren (overwegingen 3.1 en 3.15). Instemming van de OR heeft geen directe doorwerking naar de individuele arbeidsvoorwaarden (overweging 3.16 met verwijzing naar de wetsgeschiedenis van de WOR).

Rechtbank Midden-Nederland 28 februari 2018, ECLI:NL:RBMNE:2018:747

- Rubriek: pensioenovereenkomst/werknemerspremie
- Samenvatting:
- Overweging 4.2: financiële onmacht van de werkgever om pensioenpremie te betalen ontslaat de werkgever niet van de verplichtingen uit hoofde van een pensioenovereenkomst en vormt geen reden tot opschorting van die verplichtingen
- Overweging 4.6: de werkgever dient als gevolg van het niet afdragen van pensioenpremie misgelopen rendement te vergoeden door betaling daarvan aan de verzekeraar
- Overweging 4.5.3: geen vergoeding van misgelopen rendement op risicopremies omdat risicopremie niet wordt belegd
- Overweging 4.6.1: geen verplichting tot vergoeding van fiscaal progressienadeel omdat die vordering onvoldoende was bepaald.

HR 2 maart 2018, ECLI:NL:HR:2018:300

- Rubriek: werknemerspremie
- Samenvatting:
- Overweging 3.3.9: verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds bevoegd verdeling werkgevers- versus werknemerspremie bindend vast te stellen indien het pensioenreglement en het uitvoeringsreglement de bevoegdheid daartoe aan het bestuur van het bedrijfstakpensioenfonds verlenen
- Overweging 3.5.3: de norm van evenwichtige belangenbehartiging van art. 105, lid 2 Pensioenwet geldt ook in het kader van het nemen van het premieverdelingsbesluit.

Rechtbank Midden-Nederland 25 april 2018, ECLI:NL:RBMNE:2018:1888

- Rubriek: pensioenovereenkomst/pensioenschade
- Samenvatting:
- Overweging 4.9: ten aanzien van de vraag of het werkgeversdeel pensioenpremie in de vergoeding voor niet genoten vakantiedagen moet worden meegenomen, geldt het volgende. Hoewel bij de uitbetaling van vakantiedagen een ruim loonbegrip dient te worden gehanteerd, is pensioenpremie strikt genomen geen loon dat door werkgever aan de werknemer wordt voldaan ter zake van bedongen arbeid. Het gaat immers om een vergoeding aan een derde, de pensioenuitvoerder, en niet aan de werknemer zelf.
- Overweging 4.10: de verschuldigde premie is weliswaar niet direct aan te merken als loon, maar is wel een aanspraak die samenhangt met de arbeidsovereenkomst. Het feit dat er een arbeidsovereenkomst met de werknemer bestond is gedurende het dienstverband immers steeds de reden geweest dat EBN pensioenpremie moest afdragen. Gelet op de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie (Williams/British Airways, ECLI:EU:C:2011:588) kan dan ook niet worden uitgesloten dat bij de bepaling van het vakantieloon ook rekening moet worden gehouden met de pensioenpremie die de werkgever over de vakantiedagen had moeten afdragen als de werknemer de vakantiedagen tijdens het dienstverband zou hebben opgenomen. Een werknemer mag immers niet in een nadeliger positie raken als de situatie wordt vergeleken tussen uitbetaling van niet opgenomen vakantiedagen en het daadwerkelijk opnemen daarvan. Ook [verzoeker] gaat hiervan in het verzoekschrift uit.
- Overweging 4.11: in het onderhavige geval kan evenwel niet worden vastgesteld dat [verzoeker] bij de uitbetaling van niet genoten (wettelijke en bovenwettelijke) vakantiedagen zonder dat daarbij het werkgeversdeel van de pensioenpremie is betrokken, in een nadeliger positie is komen te verkeren dan bij het opnemen van die vakantiedagen. [verzoeker] heeft onvoldoende gemotiveerd gesteld dat de uitbetaalde vergoeding voor niet genoten (wettelijke en bovenwettelijke) vakantiedagen gevolgen heeft voor de berekening en opbouw van zijn pensioen. [verzoeker] heeft weliswaar ter zitting desgevraagd gesteld dat alle uitkeringen, waaronder de vergoedingen voor niet genoten bovenwettelijke vakantiedagen, pensioendragend zijn, maar EBN heeft dit uitdrukkelijk betwist. [verzoeker] heeft het ter zake geldende pensioenreglement niet overlegd en heeft evenmin uniforme pensioenoverzichten over de jaren 2011 tot en met 2015 in het geding gebracht waaruit de invloed van de in die jaren uitgekeerde bovenwettelijke vakantiedagen op het pensioengevend jaarkomen blijkt. [verzoeker] heeft evenmin verzocht in de gelegenheid te worden gesteld zijn standpunt nader te onderbouwen. Aldus kan niet zonder meer worden aangenomen dat pensioenopbouw en daarmee loon of beloning voor arbeid verloren is gegaan door bij de uitbetaling van de niet genoten bovenwettelijke vakantiedagen tijdens het dienstverband en de uitbetaling van de niet genoten (wettelijke en bovenwettelijke) vakantiedagen aan het einde van het dienstverband geen rekening te houden met het werkgeversdeel van de pensioenpremie. Dit leidt ertoe dat de vordering tot betaling van het werkgeversdeel van de pensioenpremie over uitbetaalde vakantiedagen dient te worden afgewezen.
- Annotatie: indien de vakantiedagen wel zouden zijn opgenomen, zou pensioenopbouw zijn verstrekt. In de berechte situatie is echter ook pensioenopbouw verstrekt, omdat in plaats van vakantie op te nemen de bedongen arbeid werd verricht. Toewijzing van het gevorderde zou tot dubbele pensioenopbouw leiden. Mogelijk had de rechtbank bij de oordeelsvorming in het achterhoofd dat dan sprake zou zijn van een onaanvaardbaar rechtsgevolg.

Gerecht in Eerste Aanleg van Curaçao 9 juli 2018, ECLI:NL:OGEAC:2018:215

- Rubriek: werknemerspensioenpremie
- Samenvatting: verjaring vordering in verband met teveel ingehouden werknemerspensioenpremie. UTS (werkgever) heeft zich op het standpunt gesteld dat [eisers] c.s. vanaf 1998 op de hoogte moeten zijn geweest van de wijziging van de pensioenregelgeving, nu APC (Algemeen Pensioenfonds Curaçao) dergelijke wijzigingen altijd communiceert aan verzekerden en voorts ieder moet worden geacht op de hoogte te zijn van wetwijzigingen. Het gerecht verwerpt dit betoog. Het gaat hier niet om de vraag of [eisers] c.s. bekend waren met de wijzigingen in de pensioenregelgeving, maar om de vraag of zij bekend waren met het feit dat UTS die gewijzigde regelgeving onjuist toepaste. Uit die onjuiste toepassing door UTS vloeit immers de schade voor [eisers] c.s. voort. [eisers] c.s. hebben onbetwist gesteld dat zij daarvan pas in 2016 op de hoogte geraakten. Voor de goede orde wijst het gerecht erop dat UTS (terecht) niet (meer) betoogt dat [eisers] c.s. van de onjuiste toepassing van de regelgeving op de hoogte konden zijn als zij hun loonstroken grondiger en met kennis van pensioenzaken zouden hebben bestudeerd (comparitieaantekeningen sub 11). Het voorgaande moet leiden tot de conclusie dat de verjaringstermijn ter zake de onderhavige schadevordering pas in 2016 is gaan lopen. De vordering is dus niet verjaard.

Gerechtshof Amsterdam 10 juli 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:2383

- Rubriek: werkgeverspensioenpremie
- Samenvatting:
- Overweging 3.4 (**CAO-uitleg**): volgens vaste rechtspraak geldt voor de uitleg van een cao de zogenoemde cao-norm. Deze houdt in dat aan een bepaling van een cao een uitleg naar objectieve maatstaven moet worden gegeven, waarbij in beginsel de bewoordingen van die bepaling, gelezen in het licht van de gehele tekst van de cao, van doorslaggevende betekenis zijn, zodat het niet aankomt op de bedoelingen van de partijen die de cao tot stand hebben gebracht, voor zover deze niet uit de daarin opgenomen bepalingen kenbaar zijn, maar op de betekenis die naar objectieve maatstaven volgt uit de bewoordingen waarin de cao is gesteld. Bij deze uitleg kan onder meer acht worden geslagen op de elders in de cao gebruikte formuleringen en op de aannemelijkheid van de rechtsgevolgen waartoe de onderscheiden, op zichzelf mogelijke tekstinterpretaties zouden leiden. Ook de bewoordingen van de eventueel bij de cao behorende schriftelijke toelichting moeten bij de uitleg van de cao worden betrokken. Indien de bedoeling van de partijen bij de cao naar objectieve maatstaven volgt uit de cao-bepalingen en de eventueel daarbij behorende schriftelijke toelichting, en dus voor de individuele werknemers en werkgevers die niet bij de totstandkoming van de overeenkomst betrokken zijn geweest, kenbaar is, kan ook daaraan bij de uitleg betekenis worden toegekend. (HR 20 februari 2004, ECLI:NL:HR:2004:AO1427, NJ 2005/493 (DSM/Fox), rov. 4.2-4.5.; HR 25 november 2016, ECLI:NL:HR:2016:2687, NJ 2017/114 (FNV/Condor), rov. 3.4 en laatstelijk HR 4 mei 2018, ECLI:NL:HR:2018:678).

(Vervolg 1)

- Overweging 3.5 (**weergave geschil**): hetgeen partijen verdeeld houdt is hoe bepaling in artikel IV van bijlage 13 van de cao 2012 moet worden uitgelegd. De bepaling luidt: *“Bij gedwongen beëindiging van het dienstverband zal betreffende vlieger in aanmerking komen voor een uitkering. Deze uitkering bedraagt 24x het laatstgenoten maandsalaris (hieronder wordt verstaan: het bruto maandsalaris vermeerderd met 8% vakantietoeslag, 6/7% levenslooptoeslag*, 1,8% eindejaarsuitkering alsmede 18% pensioenbijdrage werkgever.”* Martinair betoogt dat bij de aanspraak van de Vliegers gerekend dient te worden met een werkgeversbijdrage pensioen van 18%, VNV c.s. bepleiten dat gerekend dient te worden met een percentage van 26,5%. Martinair legt aan haar standpunt ten grondslag dat het in genoemd artikel genoemde percentage gefixeerd is op 18. VNV c.s. stellen dat van een dynamisch percentage sprake is, en moet worden uitgegaan van het ten tijde van het ontslag in 2015 geldende percentage werkgeversbijdrage pensioen, welk percentage (onbetwist) 26,5 bedroeg.
- Overweging 3.6 (**grammaticale uitleg geeft niet de doorslag**): een puur grammaticale uitleg geeft niet een eenduidige uitkomst. Op zich zelf is niet uitgesloten, dat met het plaatsen van het woord ‘laatstgenoten’ voorafgaand aan de haakjes, bedoeld wordt het begrip ‘laatstgenoten’ van toepassing te laten zijn op al hetgeen tussen haakjes staat. Daar staat tegenover dat indien zulks bedoeld zou zijn, het noemen van de specifieke percentages op zich zelf niet nodig zou zijn geweest. VNV c.s. voeren aan dat de betreffende specifieke percentages genoemd zijn om duidelijk te maken wat op dat moment de actuele percentages waren. Wanneer dat echter bedoeld zou zijn, had voor de hand gelegen dat dat op enigerlei wijze in de tekst kenbaar zou zijn gemaakt, bijvoorbeeld door te vermelden dat die percentages de op dat moment actuele percentages betreffen, hetgeen eenvoudig had kunnen gebeuren door het opnemen van het woord ‘thans’.

(Vervolg 2)

- Overweging 3.7 (**systematische uitleg**): allereerst dient daarom gekeken te worden naar de bewoordingen van de betreffende bepalingen, gelezen in het licht van de gehele tekst van de cao. In de cao wordt meermalen het begrip ‘salaris’, ‘maandsalaris’, ‘geldende maandsalaris’ en ook ‘het feitelijk verdiende vaste bruto jaarsalaris’ gebruikt. Nergens waar in de cao een van deze begrippen wordt gebruikt (bijvoorbeeld bij de berekening van de overlijdensuitkering of bij die van de oudejaarsuitkering), maakt daarvan deel uit het werkgeversdeel van de pensioenpremie. Het is in algemene zin ook ongebruikelijk dat het door de werkgever betaalde deel van de pensioenpremie van een door de werkgever te betalen ontslagvergoeding deel uitmaakt. Het ligt daarom niet voor de hand er van uit te gaan dat tot het begrip ‘maandsalaris’ in genoemd artikel IV, wél behoort het werkgeversdeel van de pensioenpremie. Daarvan uitgaand betekent dat hetgeen in genoemd artikel tussen haakjes staat, een uitbreiding vormt van de voor de haakjes geplaatste woorden ‘laatstgenoten maandsalaris’ (en niet zoals de kantonrechter overweegt een verduidelijking).
- Overweging 3.12 (**toetsing naar de aannemelijkheid van het rechtsgevolg van de door partijen voorgestane, verschillende, uitleg**): het hof is op grond van het bovenstaande van oordeel dat zowel de elders in de cao gebruikte formuleringen als ook de aannemelijkheid van de rechtsgevolgen waartoe de onderscheiden, op zichzelf mogelijke tekstinterpretaties zouden leiden, wijzen op de door Martinair voorgestane uitleg van artikel IV van bijlage 13 van de cao. Bij gebreke van andere aanwijzingen ten gunste van de door VNV c.s. bepleite uitleg komt het hof tot de conclusie dat Martinair gehouden is om bij de berekening en betaling van de overtoolligheidsuitkering als bedoeld in bijlage 13 van de cao, rekening te houden met een werkgeversbijdrage pensioen van 18%.

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 7 augustus 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:7137

- Rubriek: pensioenovereenkomst/werkgeverspensioenpremie
- Samenvatting:
- Overweging 5.14 (*vergoeding niet genoten vakantiedagen niet verhoogd met werkgeverspensioenpremie*): het hof is van oordeel dat, anders dan de kantonrechter heeft overwogen, bedoeld werkgeversdeel niet tot het vakantieloon moet worden gerekend. [geïntimeerde] had gedurende het bestaan van zijn arbeidsovereenkomst recht op opbouw van zijn pensioen. Dit pensioen was ondergebracht bij het bedrijfspensioenfonds en op grond van de pensioentoezegging heeft hij aanspraak op uitbetaling van een pensioen op de pensioendatum waarbij de hoogte wordt bepaald door zijn middelloon en door de duur van zijn dienstverband. Of de pensioenpremie daadwerkelijk volledig is voldaan is, naar ter zitting van het hof ook is erkend, niet bepalend voor de hoogte van de pensioenaanspraak. In de beëindigingsovereenkomst is in artikel 10 opgenomen dat de pensioenpremieverplichtingen tot de einddatum van de arbeidsovereenkomst ook zijn afgefinancierd; dat daaraan is voldaan staat ook niet verder ter discussie in deze procedure.
- Overwegingen 5.15 en 5.16 (*niet opnemen vakantiedagen leidt niet tot pensioenschade*): gedurende het bestaan van de arbeidsovereenkomst heeft [geïntimeerde] nooit aanspraak kunnen maken op uitbetaling van het werkgeversdeel pensioenpremie. [geïntimeerde] heeft betoogd dat indien de arbeidsovereenkomst was gecontinueerd en hij, bij een latere einddatum dan nu is overeengekomen, zijn vakantiedagen had kunnen opnemen, zijn pensioenopbouw gedurende die periode was voortgezet en hij voor die gemiste pensioenopbouw gecompenseerd dient te worden door uitbetaling van het werkgeversdeel. Het hof overweegt dat uit dit betoog volgt dat de pensioenschade waarop [geïntimeerde] doelt, voortvloeit uit de beëindiging van de arbeidsovereenkomst en niet uit het niet opnemen van de vakantiedagen. Als compensatie voor de beëindiging van de arbeidsovereenkomst zijn partijen de in artikel 3 van de beëindigingsovereenkomst opgenomen (aanzienlijke) beëindigingvergoeding overeengekomen, die ook geacht wordt te zien op het vervallen van de overige emolumenten genoemd in artikel 2 van die overeenkomst. Het hof acht in het licht van het voorgaande niet aangetoond dat, gelet op de aard van de tussen partijen overeengekomen pensioenvoorziening, het werkgeversdeel van de pensioenpremie in intrinsiek verband staat met het al dan niet verrichten van werkzaamheden door [geïntimeerde] . Deze premie staat meer in verband met het bestaan van de arbeidsovereenkomst als zodanig en dient daarom niet te worden meengenomen in de berekening van het vakantieloon van [geïntimeerde] .

**WIJZIGING
PENSIOENOVEREENKOMST**

Rechtbank Midden-Nederland 10 januari 2018, ECLI:NL:RBMNE:2018:62

- Rubriek: pensioenovereenkomst/wijziging pensioenovereenkomst/deelnemers
- Samenvatting: gedaagde is een onderneming met 972 werknemers Met ingang van 1 januari 2003 is in de cao en het pensioenreglement een bijdrage van de werknemers in de pensioenpremie opgenomen van 10% van het pensioengevend salaris voor werknemers die op of na 1 januari 2003 in dienst van gedaagde zijn getreden. Werknemers die in dienst van gedaagde waren vóór 1 januari 2003, waaronder eisers, zijn uitgezonderd en hebben aanspraak op een premie vrij pensioen. Met ingang van 1 januari 2014 en 1 januari 2015 is als gevolg van ‘de Wet Witteveen’, gewijzigde fiscale wetgeving in werking getreden en werd de opbouw van pensioen opnieuw fiscaal beperkt. Gedaagde is toen voorbereidingen gaan treffen om de pensioenregeling opnieuw te kunnen wijzigen. Zij heeft voor een wijziging de volgende uitgangspunten geformuleerd voor een nieuw vast te stellen pensioenregeling: i. pensioenregeling in lijn brengen met nieuwe fiscale wetgeving (‘Wet Witteveen’); ii. toekomstbestendige maken van de pensioenregeling; en iii. opstellen van een marktconforme pensioenregeling. Daartoe is een consultatietraject doorlopen met de bonden en de ondernemingsraad. Dit heeft geleid tot een onderhandelingsakkoord met de een deel van de bonden en tot instemming van de ondernemingsraad. Een onderdeel van de regeling is de introductie van een werknemerspremie met een geleidelijke ingroei van 0% naar 3,5% in zeven jaar voor werknemers in dienst van gedaagde van vóór 2003 die geen werknemerspremie betaalden. De werknemerspremie voor de werknemers in dienst sinds of na 2003 is verminderd van 10% naar 7%. Eisers, allen werknemers van vóór 2003 komen op tegen de (eenzijdige) wijziging van de premieverplichting. De kantonrechter toetst de wijziging aan artikel 19 Pensioenwet jo artikel 7:613 BW en komt tot het oordeel dat een zwaarwegend belang bij gedaagde ontbreekt om de premieverplichting eenzijdig te wijzigen.

Rechtbank Oost-Brabant 1 maart 2018, ECLI:NL:RBOBR:2018:1001

- Rubriek: pensioenovereenkomst/wijziging pensioenovereenkomst/deelnemers
- Samenvatting:
- vaststellingsovereenkomst gesloten tussen de werkgever en individuele werknemers ter zake de invoering van werknemerspensioenpremie en een baangarantie bindt uitsluitend hen, niet tevens de overige werknemers (verwijzing naar HR 27 november 2009, ECLI:NL:HR:2009:BH2162).
- Beoordelingscriterium voor stilzwijgende instemming bij gebreke van een eenzijdig wijzigingsbeding (overweging 4.11): de vraag of de arbeidsvoorwaarden rechtsgeldig zijn gewijzigd moet in beginsel worden beantwoord aan de hand van de algemene regels voor de totstandkoming van een overeenkomst, zij het dat, gelet op de aard van de rechtsverhouding tussen werkgever en werknemer, de werkgever slechts erop mag vertrouwen dat een individuele werknemer heeft ingestemd met een wijziging van zijn arbeidsvoorwaarden die voor hem een verslechtering daarvan inhoudt, indien aan de werknemer duidelijkheid over de inhoud van die wijziging is verschaft en op grond van verklaringen of gedragingen van de werknemer mag worden aangenomen dat deze welbewust met die wijziging heeft ingestemd. Van stilzwijgende instemming kan in de praktijk dan ook slechts sprake zijn als de werkgever heeft voldaan aan zijn informatieverplichting én uit het gedrag of verklaringen van de werknemer een welbewuste instemming blijkt (vgl. HR 12 februari 2010, ECLI:NL:HR:2010:BK3570).
- In casu voldoende informatie (overweging 4.17) maar geen sprake van een verklaring of gedraging van de werknemers waaruit instemming met de invoering van een werknemerspensioenpremie kon worden afgeleid.
- Vervolgens toetsing aan het Stoof/Mammoet-criterium (HR 11 juli 2008, ECLI:NL:HR:2008:BD1847) (overweging 4.30);
- Voorstel van de werkgever tot invoering werknemerspensioenpremie was niet redelijk (overweging 4.35), zodat van de werknemers in redelijkheid niet kon worden gevergd het voorstel te aanvaarden (overweging 4.36)
- Het akkoord van andere werknemers en de goedkeuring door de OR maken een en ander niet anders (overweging 4.36)

**Rechtbank Midden-Nederland 15 mei 2018,
ECLI:NL:RBMNE:2018:2080**

- Rubriek: pensioenovereenkomst/wijziging/deelnemers
- Samenvatting: eenzijdige wijziging van streefregeling in premieovereenkomst bij andere pensioenuitvoerder; beoordeling aan de hand van het Stoof/Mammoet-criterium (dubbele redelijkheidstoets); voorstel redelijk in verband met het vervallen van de mogelijkheid om vanaf 2007 om C-polissen te sluiten en de structureel gedaalde rente en omdat de COR instemde; werknemers dienden het voorstel te accepteren omdat de uitkomsten van de premieovereenkomsten naar redelijke verwachting gelijkwaardig zouden zijn aan de uitkomsten van de pensioenregeling van PME die voor een grote groep andere werknemers van de werkgever gold.

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 17 juli 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:6545

- Rubriek: pensioenovereenkomst/eenzijdige wijziging (deelnemers)
- Samenvatting: pensioenrecht (overdracht verplichtingen verzekeraar aan andere verzekeraar). Naar het oordeel van het hof kan de toets die DNB op grond van artikel 3:112 e.v. van de Wft dient toe te passen, er niet toe leiden dat individuele werknemers zich er jegens hun werkgever niet meer op kunnen beroepen dat hun pensioenaanspraak niet zonder hun instemming en zonder toetsing aan artikel 19 PW mocht worden gewijzigd. De wijziging van de pensioenovereenkomst als gevolg van de instemming van DNB zou een onaanvaardbare doorkruising betekenen van de beschermingsgedachte die is opgenomen in artikel 19 PW. Een werkgever kan op grond van die bepaling immers alleen dan een pensioenovereenkomst wijzigen indien hij een zodanig zwaarwegend belang heeft bij wijziging van de overeenkomst dat het belang van de werknemer daarvoor naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid moet wijken. Daarvan is in het onderhavige geval geen sprake.

Gerechtshof Amsterdam 17 oktober 2017, ECLI:NL:GHAMS:2017:4223

- Rubriek: wijziging pensioenovereenkomst/aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden
- Samenvatting: geen recht op onvoorwaardelijke toeslagverlening op achtergebleven pensioenen volgens een middelloonregeling na invoering van een premieovereenkomst bij een andere verzekeraar omdat door de werkgever Halliburton was medegedeeld dat op de achterblijvende pensioenen slechts voorwaardelijk toeslagen zouden worden verleend indien en voor zover daarvoor door de verzekeraar middelen beschikbaar zouden worden gesteld binnen de rentepool waarin de achterblijvende pensioenen zouden worden ondergebracht zonder garantie dat middelen beschikbaar zouden komen terwijl de mogelijkheid van waardeoverdracht (inbreng in de premieovereenkomst) was geboden; geen afwijking van HR 23 april 2010, ECLI:NL:HR:2010:BL5262 waarin wel werd geoordeeld dat recht op onvoorwaardelijke toeslagverlening bestond onder dezelfde middelloonregeling omdat de betreffende werknemer uit dienst was getreden vóór de regelingswijziging zodat de mededelingen omtrent toeslagverlening en de geboden keuzemogelijkheden niet aan die werknemer werden gedaan respectievelijk geboden.

Pensioenadvocaten.nl

BEDRIJFSTAKPENSIOENFONDSEN

**Rechtbank Midden-Nederland 24 januari 2018,
ECLI:NL:RBMNE:2018:263**

- Rubriek:
  - Bedrijfstakpensioenfonds/vrijstelling
  - Procesrecht/gezag van gewijsde vrijstellingsbesluit
  - Procesrecht/bevoegdheid Kantonrechter
  - Samenvatting: werknemer van werkgever in de zorg kan niet opkomen tegen een vrijstellingsbesluit van een bedrijfstakpensioenfonds dat gezag van gewijsde heeft; civiele rechter niet bevoegd de rechtmatigheid van het vrijstellingsbesluit te toetsen.
-

Rechtbank Limburg 31 januari 2018, ECLI:NL:RBLIM:2018:926

- Rubriek:
- bedrijfstakpensioenfondsen/buitengerechtigde kosten en rente
- procesrecht/misbruik van bevoegdheid
- Samenvatting: vordering van bedrijfstakpensioenfonds tot betaling incassokosten tegen bouwbedrijf met ernstig zieke bestuurder afgewezen (“onaanvaardbaar rechtsgevolg”) gegeven de omstandigheid dat de echtgenote van de zieke bestuurder had aangeboden dat in gedeelten zou worden betaald, echter niet tijdig. Verwijzing naar art. 21 Rv. (waarheidsplicht) in verband met het feit dat het incassobureau in de procedure kenbaar had gemaakt dat het doordrukken van de incasso juridisch “op het randje” was en impliciete toepassing van de regeling voor consumententransacties van art. 6:96 BW. Uitsluitend toewijzing van handelsrente.

**Rechtbank Limburg 21 februari 2018,
ECLI:NL:RBLIM:2018:1638**

- Rubriek: informatieplichten
- Samenvatting: geen verzwaarde informatieplicht voor het ABP ten aanzien van de mogelijkheid om bij uitdiensttreding ouderdomspensioen uit te ruilen in partnerpensioen; ernstige ziekte van de uit dienst tredende deelnemer is een omstandigheid die in de risicosfeer van de deelnemer ligt, is niet aan te merken als een bijzonder geval (in verband met toepassing van de hardheidsclausule); geen sprake van een onredelijke uitkomst als de uitruilmogelijkheid onbenut blijft (geen rappelverplichting voor het ABP gedurende de beslistermijn).

Rechtbank Noord-Nederland 27 februari 2018, ECLI:NL:RBNNE:2018:958

- Rubriek: bedrijfstakpensioenfonds/melding betalingsonmacht
- Samenvatting:

Tijdige melding betalingsonmacht

- Overweging 4.9: in artikel 2 Besluit meldingsregeling Wet Bpf 2000 is de melding betalingsonmacht gekoppeld aan de dag waarop de bijdrage volgens de statuten en reglementen van het bedrijfstakpensioenfonds behoorde te zijn voldaan. Het Pensioenfonds heeft hieromtrent niets gesteld, maar uit artikel 3.1 onder 4. van het door haar overgelegde Uitvoeringsreglement (weergegeven onder 2.6. hiervoor) leidt de kantonrechter af dat betaling van verschuldigde premies dient te geschieden na ontvangst van een premienota. De werkgever is blijkens het Uitvoeringsreglement pensioenpremie verschuldigd voor bij hem in dienst zijnde werknemers, waarbij de betalingsverplichting wordt geconcretiseerd door de premienota's.
- Overweging 4.10: melding tijdig

Kennelijk onbehoorlijk bestuur

- Overweging 4.20: van kennelijk onbehoorlijk bestuur is volgens vaste jurisprudentie sprake als geen redelijk denkend bestuurder - onder dezelfde omstandigheden - zo gehandeld zou hebben (HR 8 juni 2001, ECLI:NL:HR:2001:AB2053) . De uit artikel 23 Wet Bpf voortvloeiende norm is gelijk aan de norm van de artikelen 2:138 BW en 2:248 BW. Er moet sprake zijn van een ernstig verwijt aan de bestuurder en bij de beoordeling daarvan moeten alle omstandigheden van het geval worden betrokken. Naar het oordeel van de kantonrechter heeft het Pensioenfonds met hetgeen zij heeft gesteld, gelet op hetgeen door [gedaagde] tegenin is gebracht, niet aannemelijk gemaakt dat er in de hiervoor genoemde referteperiode sprake was van kennelijk onbehoorlijk bestuur. De stellingname van het Pensioenfonds berust naar het oordeel van de kantonrechter met name op veronderstellingen en de kantonrechter ziet in hetgeen door het Pensioenfonds is gesteld geen grond om haar tot nader bewijs van haar stellingen toe te laten.

**Gerechtshof Amsterdam 10 april 2018,
ECLI:NL:GHAMS:2018:1254**

- Rubriek:
bedrijfstakpensioenfonds/informatieverstrekking
  - Samenvatting: pensioengerechtigde mocht niet vertrouwen op mededelingen op de website van het bedrijfstakpensioenfonds en van een medewerker van het bedrijfstakpensioenfonds dat zijn pensioen zou afwijken van het pensioen waarop hij reglementair recht had.
-

**Gerechtshof Amsterdam 8 mei 2018,
ECLI:NL:GHAMS:2018:1784**

- Rubriek: bedrijfstakpensioenfonds/informatieverstrekking
- Samenvatting: bedrijfstakpensioenfonds schendt in het kader van beëindiging van het dienstverband met zijn werkgever informatieplicht jegens arbeidsongeschikte deelnemer met premievrije pensioenopbouw wegens arbeidsongeschiktheid dat in geval van vrijwillige voortzetting van aanvullingsregeling 55-min (waarvoor geen premievrijstelling wegens arbeidsongeschiktheid geldt) aanspraken aan die regeling zouden kunnen worden ontleend; veroordeling van het bedrijfstakpensioenfonds om de betreffende aanspraken premievrij toe te kennen.

Gerechtshof Den Haag 8 mei 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:958

- Rubriek:

bedrijfstakpensioenfondsen/rechtenkorting

waardeoverdracht

Samenvatting:

- Rechtenkorting (overweging 3.2): aan brief van bedrijfstakpensioenfonds inhoudend dat pensioen na waardeoverdracht vanuit een verzekeraar bij het bedrijfstakpensioenfonds is gegarandeerd kan niet het vertrouwen worden ontleend dat geen sprake kan zijn rechtenkorting.
- Startbrief (overweging 3.3): omdat het pensioenaanspraken betrof die bij de verzekeraar volledig waren opgebouwd en gefinancierd vóór de waardeoverdracht naar het bedrijfstakpensioenfonds en bij het bedrijfstakpensioenfonds geen verdere opbouw plaatsvond, ving bij het bedrijfstakpensioenfonds geen pensioenopbouw aan zodat geen startbrief behoefde te worden verstrekt die de mededeling inhield dat van rechtenkorting sprake zou kunnen zijn.
- Mededelingsplicht:
- overweging 3.4: uit art. 21 Pensioenwet vloeyde voor het bedrijfstakpensioenfonds niet de plicht voort te wijzen op de kortingsmogelijkheid
- overwegingen 3.6 tot en met 3.16): omdat het bedrijfstakpensioenfonds de informatieverplichtingen in verband met de waardeoverdracht op zich had genomen, had het bedrijfstakpensioenfonds over de kortingsmogelijkheid moeten informeren; niet kon worden aangenomen dat deze een feit van algemene bekendheid was.
- Verklaring voor recht dat bedrijfstakpensioenfonds een informatieplicht had geschonden en veroordeling tot betaling van schadevergoeding.

Rechtbank Midden-Nederland 9 mei 2018, ECLI:NL:RBMNE:2018:2044

- Rubriek: bedrijfstakpensioenfondsvaansluiting (reisbranche)
- Samenvatting:

De te beantwoorden vraag is of Hotel Booker en Bungalow Booker onder de definitie van “online reisagent” van het verplichtstellingsbesluit van Stichting Bedrijfstakpensioenfondsvaansluiting vallen.

• **Toetsingscriterium**

Overweging 4.1: uitgangspunt bij de beoordeling van de onderhavige vordering is dat een uitleg van het Verplichtstellingsbesluit (en de CAO sociaal fonds) moet worden gegeven waarbij in beginsel de bewoordingen van die bepaling, gelezen in het licht van de gehele tekst van doorslaggevend betekenissen zijn. Het komt niet aan op de bedoelingen van de partijen voor zover deze niet uit in het reglement opgenomen bepalingen kenbaar zijn, maar op de betekenis van de gebruikte bewoordingen waarin het reglement is gesteld. Onder meer kan ook acht geslagen worden op de elders in het reglement gebruikte formuleringen en op de aannemelijkheid van de rechtsgevolgen waartoe de onderscheiden, op zichzelf mogelijke tekstinterpretaties zouden leiden. In Hoge Raad 20 februari 2004 (ECLI:NL:HR:2014:AO1427) is voorts door de Hoge Raad overwogen dat tussen de Haviltexnorm en de cao-norm geen tegenstelling bestaat, maar een vloeiende overgang. Verder oordeelt de Hoge Raad dat de rechtspraak over de uitleg van bepalingen als gemeenschappelijke grondslag heeft dat bij de uitleg van een schriftelijk contract telkens van beslissende betekenis zijn alle omstandigheden van het concrete geval, gewaardeerd naar hetgeen de maatstaven van redelijkheid en billijkheid mee brengen. Dit is recentelijk door de Hoge Raad nog eens herhaald (HR 25 november 2016, JAR 2016/303, ECLI:NL:HR:2016:2687).

• **Aansluitverplichting ex tunc of ex nunc**

Overweging 4.2: de kantonrechter is allereerst van oordeel dat de door Hotel Booker en Bungalow Booker bepleite toepassing van die uitleg ex tunc niet gevolgd moet worden. Zou een ex tunc-uitleg nog aanvaardbaar kunnen zijn wanneer de bedoeling van partijen bij de oorsprong van het contract de doorslaggevend factor bij de uitlegging zou zijn, ex tunc hoort niet bij de uitleg waarbij die bedoeling geen rol speelt en in de gevallen waarin de uitleg moet plaatsvinden aan de hand van de bewoordingen van een bepaling, van een eventuele uitleg en van teksten die aan de bepaling vooraf zijn gegaan of er door opgevolgd zijn (HR 24 februari 2012, ECLI:NL:HR:2012:BU9889), zoals bij CAO's regelmatig het geval is. Aansluiting met terugwerkende kracht is daarom mogelijk.

• **Toepassing in te berechten situatie**

Overweging 4.11: gelet op hetgeen hiervoor is overwogen, is de kantonrechter van oordeel dat de door Hotel Booker en Bungalow Booker aan accommodatieaanbieders te stellen voorwaarden (ter zake van de prijzen) en de vergoeding die Hotel Booker en Bungalow Booker ontvangen van de accommodatieaanbieders samen een zodanig actieve rol impliceren, dat voldaan is aan het begrip bemiddelen. De door de Hoge Raad gebezigde rechtsoverwegingen over de online prikboards (HR 16 oktober 2015, ECLI:NL:HR:2015:3099) kunnen naar het oordeel van de kantonrechter niet benut worden voor de oplossing van het tussen deze partijen in het kader van de uitleg van het begrip ‘reisagent’ gerezen problemen. De door de Hoge Raad berechte kwestie ging over de uitleg van een bepaling in de titel huur en verhuur van het BW, meer bepaald artikel 7:417 lid 4 BW, waarbij van belang was dat de beheerder van een website een aspirant verhuurder en een aspirant huurder niet van elkaar mocht afschermen en het hen niet onmogelijk mocht maken dat ze rechtstreeks contact hebben. Het is in de onderhavige zaak evident dat consument en aanbieder juist contact willen hebben en Hotel Booker en Bungalow Booker zich niet op het standpunt stellen dat door de website het onmogelijk wordt gemaakt dat consument en aanbieder met elkaar in contact treden.

**Gerechtshof 's-Hertogenbosch 19 juni 2018,
ECLI:NL:GHSHE:2018:2680**

- Rubriek: bedrijfstakpensioenfonds/informatieverstrekking
  - Samenvatting: ABP bevoegd om ondanks onjuiste, althans onduidelijke informatie de pensioenknip toe te passen in het kader van overgang naar een gewijzigde pensioenregeling; aan onjuiste, althans onduidelijke informatie kunnen geen van het pensioenreglement van een pensioenfonds afwijkende pensioenrechten worden ontleend.
-

AFSTAND

Rechtbank Overijssel 17 juli 2018, ECLI:NL:RBOVE:2018:2881

- Rubriek: pensioenovereenkomst/afstand
  - Samenvatting: geen recht op pensioenschadevergoeding na einde dienstverband indien afstandsverklaring is getekend, óók niet wanneer de werknemer op de afstandsverklaring aantekent vanaf een later tijdstip wel te willen deelnemen aan de pensioenregeling omdat het alsnog opnemen van de werknemer als deelnemer in de pensioenregeling na het tekenen van een afstandsverklaring slechts mogelijk is met instemming van de werkgever.
-

PENSIOENOVEREENKOMST

**STREEFREGELING EN
WOEKERPOLISSEN**

Rechtbank Rotterdam 9 februari 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:697

- Rubriek:
- Pensioenovereenkomst/uitleg
- procesrecht/verjaring
- Samenvatting: vordering strekkend tot correcte nakoming premieovereenkomst respectievelijk tot schadevergoeding; werkgever niet bevoegd om een eigen uitleg aan een pensioenovereenkomst te geven daar de pensioenovereenkomst en het pensioenreglement bepalend zijn voor de verplichtingen van de werkgever (overweging 5.2); op nakomingsvordering is art. 3:308 BW van toepassing zodat de nakomingsvordering is verjaard voor zover deze betrekking heeft op de periode gelegen 5 jaar vóór de datum waarop de werknemer bekend werd met het bestaan van de vordering (overweging 5.3); werkgever handelde onrechtmatig jegens werknemer door de uitvoeringsovereenkomst met de verzekeraar niet correct na te komen waardoor de vordering tot schadevergoeding met een verjaringstermijn van 20 jaar vanaf het ontstaan van de schade toewijsbaar is (overweging 5.6). Art. 59 Pensioenwet niet van toepassing in de rechtsverhouding werkgever/werknemer (overweging 5.3).

**Rechtbank Midden-Nederland 25 april 2018,
ECLI:NL:RBMNE:2018:1733**

- Rubriek:
- procesrecht/verjaring
- procesrecht/klachtplicht
- verzekeringsrecht/kosten
- Samenvatting: vordering tot herrekening verzekerde pensioenkapitaal uitgaande van de juiste, lagere, kosten toegewezen, geen verjaring en niet te laat geklaagd. Voor beroep op verjaring op de voet van art. 3:310 BW is subjectieve bekendheid met de schade vereist.

**Rechtbank Noord-Holland 27 juni 2018,
ECLI:NL:RBNHO:2018:5374**

- Rubriek: verzekeringsrecht/woekerpolis
- Samenvatting: geen schending pre contractuele informatieplicht en daarmee geen onrechtmatige daad gepleegd door verzekeraar indien het als uitgangspunt bij de offerte gehanteerde rendement vele malen hoger was dan het werkelijk gerealiseerde rendement en de verzekeraar als toetsnorm voor de kosten de “Toetsnorm met betrekking tot pensioenverzekeringen op basis van beleggingen” hanteert zoals geaccordeerd door de Ombudsman Financiële Dienstverlening in plaats van de “Toetsnorm met betrekking tot levensverzekeringen op basis van beleggingen”.

Hoge Raad 13 juli 2018, ECLI:NL:HR:2018:1213

- Rubriek: pensioenovereenkomst/streefregeling
- Samenvatting: feitelijk oordeel dat pensioenopbouw uit hoofde van een streefregeling vóór 2004 wel, maar daarna niet hoefde te worden gefinancierd tot tijdsevenredig niveau door verhoging van het ter dekking van de pensioenaanspraken verzekerde kapitaal in het kader van uitdiensttreding onvoldoende gemotiveerd; verwijzing naar Gerechtshof 's-Hertogenbosch voor afdoening.
- Annotatie: de procedure betref het regiem van de PSW-2000 en de Regelen verzekeringsovereenkomsten PSW. Principiële aspecten zoals wie normadressaat is voor de affinancieringsplicht en of de affinancieringsplicht ook geldt voor premie gefinancierde backservice opgebouwd vóór 2000 kwamen niet aan de orde.

Pensioenadvocaten.nl

LIQUIDATE PENSIOENFONDS

**Rechtbank Midden-Nederland 27 juni 2018,
ECLI:NL:RBMNE:2018:2984**

- Rubriek: liquidatie pensioenfonds
- Samenvatting: uitleg overeenkomst van collectieve waardeoverdracht in het kader van liquidatie van een pensioenfonds; koopsom voor het verzekeren van toekomstige toeslagverlening en kostenopslag juist bepaald door verzekeraar. Te laat geklaagd over gepretendeerde onjuiste vaststelling korting. Geen sprake van een onaanvaardbaar rechtsgevolg indien de verzekeraar de koopsom voor het verzekeren van bekende rechten van onvindbare deelnemers berekend op basis van 100% uitkeringskans nu dat is overeengekomen.

WET OP DE MEDISCHE KEURINGEN

Rechtbank Noord-Holland 7 juni 2017, ECLI:NL:RBNHO:2017:4649

- Rubriek: Wet op de medische keuringen
- Samenvatting: strekking van het keuringsverbod van de WMK is mede de toegang tot de arbeidsmarkt niet onnodig te belemmeren, daarvan is geen sprake indien 4 jaar na indiensttreding een arbeidsongeschiktheidsverzekering wordt aangevraagd. Bedongen tijdelijke uitsluiting voor concreet bepaalde aandoeningen toegestaan waardoor gezien de tijdelijkheid van de uitsluiting niet wordt toegekomen aan beoordeling van het beroep op het Van Leeuwen Convenant inzake carenztijden. Geen onaanvaardbaar rechtsgevolg omdat de verzekeraar selectie tegen de verzekeraar mag voorkomen wanneer verzekeringen worden aangevraagd ruimschoots na indiensttreding (er is dan geen sprake van een aanstellingskeuring; het risico kan zijn gewijzigd en daarin zou de reden voor aanvraag van de verzekering kunnen zijn gelegen).

ADVIES

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 9 januari 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:238

- Rubriek:
- advisering assurantie tussenpersoon
- procesrecht/twee conclusie regel in hoger beroep
- procesrecht/devolutieve werking van het hoger beroep
- Samenvatting:
- De in beginsel strakke twee-conclusie-regel geldt onder meer niet indien onverkorte toepassing van de regel in strijd zou komen met de eisen van een goede procesorde, bij voorbeeld als sprake is van nieuwe ontwikkelingen van feitelijke of juridische aard die zich hebben voorgedaan of zijn gebleken nadat de memorie van grieven is genomen (zie HR 19 juni 2009, ECLI:NL:HR:2009:BI877, herhaald in HR 9 december 2011, ECLI:NL:HR:2011:BR2045).
- Mocht of mochten een of meer van de opgeworpen grieven slagen, dan brengt de devolutieve werking van het hoger beroep mee dat, binnen de grenzen die door appellants zijn getrokken, alle in eerste instantie door partijen aangevoerde stellingen, voor zover niet prijsgegeven, in hoger beroep alsnog dan wel opnieuw moeten worden beoordeeld. Dit geldt dus ook voor de verweren die [geïntimeerde] in eerste aanleg heeft gevoerd voor zover deze relevant zijn voor de uiteindelijke beslissing in hoger beroep.

(Vervolg)

- Anders dan werkgever meent, is voor de beoordeling van het causaal verband tussen een eventuele beroepsfout van de adviseur van de werkgever en de aan werkgever opgekomen schade van belang of de werknemer vóór het intreden van zijn arbeidsongeschiktheid kennis had genomen van de door de adviseur opgestelde informatie in het PBS en/of in het personeelshandboek op haar intranet. Zo niet, dan kan werknemer niet op zodanige arbeidsrechtelijke toezegging hebben vertrouwd, dat hij vanaf het intreden van zijn arbeidsongeschiktheid nog de mogelijkheid had om zich beter te verzekeren, en ontbreekt (anders dan in de hoofdzaak werd geoordeeld) werkgeversaansprakelijkheid. In haar conclusie van repliek en ook in haar memorie van grieven (de rechtsstrijd wordt in hoger beroep voortgezet) heeft de werkgever tegenover de gemotiveerde betwisting van de adviseur niet dan wel onvoldoende met feiten onderbouwd gesteld dat de werknemer vóór het intreden van de arbeidsongeschiktheid had kennis genomen van het PBS. In haar memorie van grieven heeft de werkgever tegenover de gemotiveerde bestrijding van de adviseur ook niet dan wel onvoldoende met concrete feiten onderbouwd gesteld dat de werknemer vóór het intreden van de arbeidsongeschiktheid kennis had genomen van de relevante informatie in het personeelshandboek op haar intranet. Aldus is niet komen vast te staan dat de werknemer vóór het intreden zijn arbeidsongeschiktheid gerechtvaardigd heeft vertrouwd op de hier ingeroepen toezeggingen van of namens zijn werkgever. Daarop gericht bewijs heeft de werkgever evenmin aangeboden. De conclusie moet dan ook zijn dat de werkgever onvoldoende een oorzakelijk verband heeft aangevoerd tussen de beweerde beroepsfouten van de adviseur en (een rechtsgrond tot) haar vergoeding van schade aan de werknemer.